

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve poljvari“ Nat. Pest.

Prodajna s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godinu. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljaka te su voljni, da im list šalje svim ukupno pod jednim zavojem imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku kasačnicu. Ime, prezime i najbližu poštu valja jasno označiti. Komu list nedodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se naplaća nikakva poštarina, naplata izvana *Reklamacija*. Tko list prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRVNIČTVO

Tip. F. Huala, Palazzo Diana Via S. Lazzaro 15.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Vestit, dopis i drugi ispi štampaju se li u cizoloti li u izvudku, naimé prama svojoj vriednosti i smislu ovoga lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sutramne stvari neuzalaze nješta u ovom listu. Priobćena se pisma štaku po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakoh stoje 30 novč. a svaki redak izvise 15 novč.ah; li u slučaju opetovanja po što se pogode oglašnik i odpravničtvo. Dopis se vraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, neodopljuje, nego putem svoja listnice.

PREDSTAVKA

obćinah Kastav i Vepirnac upravljena na visoku zastupničku kuću glede uvedenja hrvatskoga jezika na c. k. gimnaziji u Pazinu, c. k. učiteljsku u Koprui i c. k. ženskom učiteljsku u Gorici.

Visoka zastupnička kuća!

Slobodoumni članak XIX državnog temeljnoga zakona od 21. Prosinca 1867 državni zakonik br. 142 pripoznaje svakomu narodu pravo gojenja svojega jezika te njegovu jednakopravnost u školah, uređih i javnom životu. Veselim srcem pozdravišo onda svi narodi obitavajući u ovoj strani polji države znameniti taj napredak u austrijskom zakonodavstvu videć si otvorena vrata k slobodnom razvitku i dostignuću kulture, kakovu već dostigloše zapadno-europejski narodi. Priznav jednakopravnost svih jezika zakonodavstvo palazilo je od jedinoga i pravoga stanovništva, da se narodi samo onda doćepati budu prave izobraženosti, ako njezin način u dostignuću počiva na naravnom temelju, na temelju jezika, u kojem dovjek naputkom majke odgojiteljice prve utiske, što na njega čini izvanjski svijet, darom govora izrazi. Zato čućoć svi narodi svetinju jezika uzradovaše se uzakonjenju štovanja svakog jezika; štovanja jednoga naroda naprama drugomu, jedinim uvjetom, kojimi se može ljubav izmedju narodah naše prostrane države uzpostaviti.

Ali na žalost prodje već 14 godinah a o izvršenju ustanovah članka XIX gore napomenutog temeljnog zakona mi Hrvati u Istri nevidismo tomu ni traga.

Mi Hrvati, kojih nas je po zadnjem veoma nepravedno obavljenom popisu, sa Slovenci stanujućimi u koparskom kotaru 186000 — ako uzmemo obćovni jezik za obilježje narodnosti — nemamo nijedne srednje škole s hrvatskim nastavnim jezikom, doćim Talijani, kojih je po istom popisu nabrojano 112 hiljadah, imadu već od mnogo godinah jednu gimnaziju, jednu realku i jednu nautičku školu u svojem kao nastavnom jeziku. Mjesto da se po pravici i na temelju već navodnoga članka XIX ustroji bar jedna srednja škola za veliku većinu hrvatskog naroda u Istri, koji je od vajkada lojalno, vjerno i poslušno svo državno tarote nosio i oko oživotvorenja svojih svetih pravah uvjek samo zakonitim sredstvi nastojao, ustrojila se u Pazinu državna gimnazija s njemačkim nastavnim jezikom. Svakomu je poznato, da u Istri neima Njemacaah van po gdje-koji činovnik ili vojnik. Neznamo dakle za koga se je taj zavod ustrojio! Naši sinovi polazeći škole ako hoće u Pazin gdje jim je najprilježnije, moraju veći dio vromona, koje na gimnaziji sprovedu, uložiti u to da se nauče njemački, a tim lahko zaostaju u ostalih predmetih. Uz takve okolnosti nemože biti govora u napredku. To je i uzrokom što mnogo naših sinovah iz Istre i kvarnerskih otokah polazi radje ono zavoda, gdje je talijanski nastavnim jezikom. Ovim načinom izgubljeno je na žalost mnogo naših sinovah, odgojenih u tudjem duhu. Imamo u blizini dvie hrvatske gimnazije, i to na Ricci i u Senju.

Mnogi su prisiljeni pohađati ove gimnazije jedno što nepoznavaju njemačkog ni talijanskog jezika, a drugo da se u svojem jeziku mogu podupno izobraziti. Ova pohađanja spojena su pako s velikimi žrtvami, jer ovi mladići u tom slučajju nemogu uživati štipendijah ustanovljenih u ovoj polji države.

Ima u Zagrobu sveučilište na hrvatskom jeziku; nu polazak istoga otaščan je našim sinovom, jer se državni izpiti ondje položeni nepriznavaju valjanima u ovoj poli monarhije.

Na prigovor obićno učinjon od nadležnih oblastih na naše molbe u tom smislu, da neimamo učevnih knjigah niti usposobljenih učiteljah, imamo primietiti da imamo toga dovoljno.

Osim navedenih srednjih školah u Istri napomenuti nam je još mužko učiteljsko u Koprui, gdje se odgajaju učitelji za pućko škole. I ovdje je njemački jezik za najviše predmetah nastavnih jezika, a hrvatski predavaju se u hrvatskom odjelu samo nekotji predmeti u prvih trih razredih, u četvrtom razrodu je za sve predmete osim vjorazakona i hrvatskog jezika njemački nastavnim jezikom. Ovdje vriedi ono isto što napomenusmo u Pazinskoj gimnaziji pućo je ovde još gore jer se u učiteljsku za četiri godine mora mladić toliko njemački naućiti, koliko ondje u osim godinah.

Zenskog učiteljska u Istri nema. Djevojke zeleoće se pripraviti i usposobiti za učiteljice, moraju pohađati pripravnicu u Gorici. I taj je njemački nastavnih jezik analogno kao na koparskom učiteljsku, jedinom raz-

likom da u Gorici niti nema hrvatskog odjela. Gdje ćo se dakle odgojiti učiteljice za hrvatsko istarsko pućanstvo? Pokorno ovo obćinsko zastupstvo obraća se inđi na uvidjavnost i pravednost visoke te zastupničke kuće s molbom, da nas oslobodi našeg nesretnog položaja, odstrani nezakonito stanje, u život uvede naša svota i zakonom priznana nam prava, i ponajpauće ustanovi:

I. Da se u pazinskoj gimnaziji uvede hrvatski kao nastavnih jezik postupica, počam od školske godine 1882-83. a njemački i talijanski jezici imaju biti za svakoga obvezatnimi predmeti; a isto tako da bude obvezatnim predmetom hrvatski jezik na srednjih školah s talijanskim učevnim jezikom;

II. Da se na mužkom učiteljsku u Koprui i na ženskom u Gorici uvede poseban hrvatski odjel gdje se imaju svi predmeti podučavati hrvatskim jezikom. Nadajuć se da će ova visoka zastupnička kuća našoj pravednoj želji zadovoljiti, sakupljeno ovo obćinsko zastupstvo u svojoj sjednici od 17 travnja t. g. opunomoćujuć glavarstvo ove obćine da ovu molbu na dotično mjesto odpravi.

PREDSTAVKA

obćinah Kastav i Vepirnac glede uvećenja hrvatskoga jezika u javne c. k. urede u Istri i kvarnerskih otocih.

Visoka zastupnička kuća!

Četрнаjst prošlo je već godinah odkad su stupili u život slobodo-

Podlistak.

„Pisma“ mojemu prijatelju.

Iz srednje Istre, god. 1882.

Mislim, da neću uvriediti cijenjene čitatelje dićne nam „Naše Sloga“, ako jim probićno kaikada u podlistku razna pisma, upravljena na mog prijatelja, koji se je u doba dopisivanja dlesio u stranom svijetu.

Sa trzaj dotičnih listovah bijaše obićno ozbiljno — šaljuje naravi, a iz niza porudanih riećih proćicao je onaj duh, kojeg obićajemo nazvati narodno-hrvatskim, a ne narodno-istarskim. Stoga, što su ovdje navedene skoro same činjenice, a ponajpauće takove, tićuće se srednje Istre, scienim, da neću naući na tvri kamen, nego na mekko, gostoljubivo srce, kojeg ćo se pomiriti svaka moja i najneznaatija rieć. — Time hoću, da zaključim moj kratki predgovor te da predjem na stvar.

Pretragi Ante!

U **, mjeseca siećnja 187...

Nema još petnaćst danah odkad si odputovao u B..., a eto u mene jur tri tvoja pisma. To me neizmjereno veseli, što ti dajlina, koja nas dićli, nije otinjala srca, a time ni ljubavi, koju reć bi gojiš u najvećoj mjeri prema moju i domovini tvojoj. Naša Istra trebuje dandanah sigurno vjernih srdacaah, vjernih i dosljednih sinovah, trebuje, velim, značajnikah, do-

kojih stoji, da ju štite od grabežljivih rukah sveobćeg nam neprijatelja, da joj obrane prava po Bogu i ljudih opredjeljena, rieću, da uzmu u Istronu zaštitu nesrećno zabludjela kćerku Istru. Tvoje ponašanje, tvoja djela svjedoće, da i ti medju ov spadaš. Prijatelju, to je liepo, tako trebat!

Vrlo su me se dojmile viesti iz glavnoga grada, na kojih ti se najsrdaćnije zahvaljujem. Da se pak ponešto odužim tvojoj dobroti to da ti izpunim želju, hoću da ti pripovjedam i ja koju novost iz našega kraja. Čitaj pomnijavo.

Bilo je prošle godine, nekotkoko danah prije božića, kad se u našem gradicu oko pol šeste na večer sakupi hrpica ljudskih stvorovah, da se uputi kroz naše skoro tamne i tiesne ulice u gostionu k našemu Simi. Ovdje bijaše zastupana skoro čitava prva klasa ili prvi razred stanovništva. Velim prvi razred, jer stanovnik djetim na tri. U prvi spadaju oni, koji sjede do knasa u gostioni našeg Simuna. Kvaseli si grlo i truh sa nekotkoko kapljicah dobrog crnog vina te ustrudajuć se mozag lgranjem brškulke, trešete-a ili more; u drugi oni, koji sprovajaju večer po dječanih (butigah), vućeć iz lule smrdljivih... ilim i slušajuć pripovjedanje starijih izkusnijih ljudih bitki kod Lise (Vise), kod Custozze, Solferina i s drugih zanimivih i nezanimivih stvarih; u treći oni, koji se razredaju u svojoj kući obićno na ognjištu kraj visokoh plamtace vatra, izpušćajuć po koju obiljnu i šaljuvu. Dakle skoro čitav ovaj prvi razred se snajstli u sobici kraj obićnih stolovah te narući dosta vina i karte za igru. Taj se igrao i pilo njeko-

liko satih, dok se napokon neiztrude, ne od pića (vaj Bože!), nego od prenapetog kartinja.

„Karte na strani“, začu se na jednom glas g. Srećka. „Dosta se naigrasmo i naućvjasmo! Numočimo bolje našu grlu, pak bajd u pjesmu.“

I doista predlog prodra. Nekotlicna prisutnih misljaše valjda jur na „Garibaldi la feritoz.“ „O Venezia benedetta“, i. t. d., kad ih ke grom iz vedroga neba zateče naš Srećko svojom „Mila, mila lunica“, pjesnom najme, koja je trojicu silno uzburkala.

„Oh, Antune! Da si mi vidio komešanja, velike buke, vike i psovke radi liepo narodne naše pjesme!“

„Stramujte se, izaći na polje takovim smradom, zakreketaj jedan od te trojice, koji nije mogao da izleći tu zadanu mu ranu.“

Čitavo ga državno gledašo začudjeno i zapanjeno osim dvojice, kojim je, sudeć po raznih erah njihovog lica, ponašanje njegovo veoma godilo.

„To je otviše drzko, produlji on. Takove pjesme mogu pevati samo divljji narodi, kao na primjer Zulu Kafri u Africi, stanovnici Tanguzije u Aziji, a ne „Mio, osobe našeg prekomorskog kova. Naše uho nemože podnieti zvuk prokletih šćavunskih pjesmah, kao ni njihovog govora, jerbo sve ovo uvjerava uvjek više druge plule, druge narode, da ovuda ima zbilja hrvatskog življa. Ja Vas, gospodo nerazumijem! Ta su Vas oći domovine (patriella patrija?) u Pa... u vrlo liepo podučili u držanju prama ovoj prostoj mašt, pa

Vas li oni podučavaju kroz jedino spasnosno glasilo preloćujuć vam načine i sredstva, kojimi treba da se borite ma i proti najneznaatnijem probitku (interesu) ovih šćavunah. Razlog tom nerazborlton, nepametnom Vašem postupku bit će površno čitanje ove novine, a možda i neslućavanje našeg poslanstva. Da, ovaj hrvatski živaji mora biti u pravom smislu rieći šćavun, rođi Dujte njemu novacah, robe, ali uz velike kamate (interese), varajte ga do kraja, nu nedavajte mu narodnih školah, prićit mu svaki napredak.

Gospodi! Manite se ovih po narod dobrih svojstvah te poprimite se onih naših crnih, groznih, pat recite: Ostan, neuka gomilo; ta nam već sada toli mutiš računeli!

„Ojoj upadne mu u rieć naš gostionćar Sime, nenika gomila? Oći mu zablisteše a krv ga ošinu najvratrenijim rumenlton. „Gomila? Gdje ste Vi bili u školi? Da li u Padui ili u Beču? Bilo gdje-god, Vi ste, čini mi se, svuda slabo uspjeli, a nudajte se, da nećete ni ovuda bolje. Vi ste mene i sve moje sunarodnjake u Vašem govoru nesmiljno uvriedili, Vi ste bde duše, jer ni bi morali po Vašem unienju biti ona masa, kojoj treba izkorieniti, uništiti. On, kruto se Vi varate! Naši seljaci nisu tako sliepi, a da nebi vidili, kamo ih vodite, nu nisu ni tako glupi, da pabi razumili spasonosni glas opasnog šćavuni? Mm...“

„Koji hrvatinji umješa se u govor g učitelj. Hrvati, Hrvati, onaj žilavi narod, kojega nisu mogli ni Turci uništiti, a kamo li ućanja, da će ga to Talijani, Karnješ-

umni temeljni državni zakoni, na kojih bi si imale osnivati dobrostanje, slobodan razvitak i napredak te sreća naše ukupne države. Bolja budućnost imala je osvanuti za mnogobrojne pod blagim okriljem obće objavljenoga cara i kralja Franja Josipa I. sruženo narode, oživotvorenjem svaki narodni razvitak pospejujućimi pravednimi zakonima. Nu godina izteče za godinom a nekoje od glavnijih zakonskih ustanovih ostadoše sveudilj mrtvim slovom. Hrvatski narod u Istri i kvarnerskih otocih mukotrpno je očekivao, da će se moći podignuti do onoga stepena kulture, koja bi ga po pravu i po njegovih sposobnostih išla, da su mu pružena sredstva zajamčena člankom XIX zakona od 21 Pr. 1867 D. Z. 172. Taj članak zajamčuje jednakovnost svih austrijskih narodah u javnom životu, u javnih uređih i školah. Tim je najsvetijemu blagu svakoga naroda, narodnom jeziku pripoznato dolikujuće mu dostojno mjesto.

Mi smo očekivali da će pravedne i uvidjavne vlade svoje djelovanje obzirom na jezik udesiti polag postojućih državnih zakona. Nu na žalost izkusismo ne samo da nije naš hrvatski jezik u javnom životu napredovao, već je svakim mogućim načinom istisnut bud talijanskim bud njemačkim jezikom iz svih političkih, financijskih i sudbenih ureh. Polag zadnjega popisa pučanstva u Istri i kvarnerskih otocih iznaša stanovništvo oko 278.000 dušah. Od ovih upisalo je 166.000 za obćevni jezik hrvatski odnosno slovenski, a 112.000 talijanski. Prem se po obćevnom jeziku nesmiје kod nas ključiti na narodnost, to se ipak smatra da je u Istri sa pripadajućimi otoci do 166.000 Hrvatah i 112.000 Talijanah. Nećemo da visoku kući razlašemo način, kojim se je taj popis obavljao jer bismo se odviše odajili od predmeta. Nu konstatovati nam je da je za kakvih 20.000 naših ljudi upisan u listinu obćevni jezik talijanski. Broj pučanstva našega naroda jasn je ključ, po kojem bi se imala kroititi pravica.

Naš jezik govoren od ogromno većine istarskoga pučanstva nije kod c. k. državnih oblastih nigdje u porabi.

Da se već unapried ogradimo proti svakomu prigovoru, koji bi se mogao bud s koje strane podići, pripomenuti nam je, što je toj slavnoj kući poznato, da je hrvatski jezik

sposoban i vrstan za svaku struku upredovanja. Spomenuv samo da imaju Hrvati u drugoj poli državo u svojem jeziku vrhovni hram znanosti i samostalnu narodnu upravu bilo bi suviše dulje o tom govoriti. Nu uza svo to našem jeziku zatvorena su vrata javnih uvedah, naš čovjek neznanajući drugog jezika prisiljen je, želi li zadovoljiti državljanjskim dužnostim, obračati se uz materijalni gubitak do onih, koji poznavaju uređovni jezik, koji nije jezik onoga pučanstva, za koji je dotični uređ ustanovljen.

Daki mogu još u XIX stoleću slobode i napredka takovi odnošaji obstojati?

U slobodnoj i ustavnoj državi, u državi kojoj na čelu stoji okrunjena glava, koja želi mir sa svojim narodi, takovi odnošaji obstojati nesmiju.

Članak XIX temeljnoga zakona ima se oživotvoriti. — Ovo pokorno obćevsko zastupstvo podastirajuć na zozovu molbu na visoku zastupničku kuću neima na umu drugo nego da se onaj zakon vrši, da se svojevoljna tumačenja i udomljeni nenaravni običaji odstrane, te prosi da se u izvršenju članka XIX gora spomenutog zakona ustanovi:

U svo c. k. u Istri i na kvarnerskih otocih nalazeće se uredo političke, financijske i sudbene ima se uvesti hrvatski kao razpravni jezik, sve naredbe, odluke presude, osude i svi uređovni dopisi imaju se hrvatskim obćevnim i hrvatskim strankam izdavati samo u hrvatskom jeziku.

U nadi da će ova visoka zastupnička kuća našim pravednim željam zadovoliti, ovo obćevsko zastupstvo sakupljeno u svojoj sjednici dne 17. ovlašćuje svoje glavarstvo da ovu pokornu molbu na opredeljeno mjesto odpošalje.

Kreditni zavod u Poreču.

Upravno vieće zemljišnoga kreditnoga zavoda u Poreču izalalo je prvo svoje godišnje izvješće za god. 1881, iz kojega vadimo sledeće podatke.

Molbah za zajmove (posude) predloženo bijaše tečajem prošle godine 647 za svotu od 889.500 for., podložene hypoteke imale bi okruglu vrednost od 2 milijuna forinti. Broj ovih molbenicah odpula na pojedine sudbene kotare:

1.	Sudbeni kotar Krk molbenicah	144
2.	" " Pazin "	153
3.	" " Motovun "	70
4.	" " Kopar "	56
5.	" " Poreč "	38
6.	" " Pulj "	37
7.	" " Buje "	38
8.	" " Vođnjak "	24
9.	" " Piran "	21
10.	" " Buzet "	17
11.	" " Cres "	16
12.	" " Labinj "	12
13.	" " Podgrad "	10
14.	" " Volosko "	10
15.	" " Rovinj "	3
16.	" " Lošinj "	2
		Svota 647.

Gleds kotara Krk imamo primjetiti, da je od tamo prispjelo najviše molbenicah, nu zajmovi, koji se traže, su relativno jako maleni, tako da najveća svota u najvećem dielu molbah iznaša 200 for.

Od ovih molbenicah uslišano je 392 sa svotom od 522.000 for. Vriednost hypotekah iznaša for. 1.366.132.18.

Najveći zajam pružen je pazinskoj obćini u iznosu od 35.000 for., najveći zajam privatnim strankam iznaša 17.000 for. Na gradske kuće dano je for. 121.000, na polja for. 180.500. Poznato je, da je seljakačkomu svijetu najviše potreba takvih zajmah, da se izbavi iz ruke vodopijah te da uzmogne nešto popraviti i potrobito si priskrbiti. Izvješće izpričava se, da je samo na 43 agraro podieljen zajam, od tih 23 u Pulju, to da se je porpiće uzeo obzir i na ladanjsko pučanstvo. Prva godina je dobro uspjela, a i to loži u naravi stvari, svatko će uzeti novacah, nu teško će jih natrag izplatiti. Sad toga nema govora ob eksekucijah. Svjetujemo pako našem narodju, da ako već pita kakav zajam, da to za Boga nečini, da uzmogne kasnije dva ili tri mjeseca dobro živiti i pijančevati već neka s onim novcem ili poboljša svoju zemlju ili poplati svoje dugovo, koji ga najviše tište. Lahko se prima novac nu teško ga je vratiti. Da uvide uvaži čitatelji, kako i koliko je koji kotar uzajmio kod kreditnoga zavoda, donajmo za ravnaje sledeću skrižaljku:

Kotar	Broj zajmova	Svota for.	Vriednost hypotekah
1 Buje	25	21.800	61.832
2 Buzet	4	6.300	13.417
3 Cres	4	18.800	31.013
4 Kopar	14	30.100	67.473
5 Krk	48	11.300	30.331
6 Labinj	1	300	5.603
7 Lošinj	1	1.400	3.400
8 Motovun	18	25.300	70.395
9 Pazin	30	80.100	186.633
10 Piran	1	2.000	4.000
11 Podgrad	4	1.700	5.858
12 Poreč	29	22.600	59.015
13 Pulj	28	61.800	137.407
14 Rovinj	1	300	521
15 Vođnjak	10	6.500	16.782
16 Volosko	3	1.800	7.886
		Svota 321 329.800 882.424	

DOPISI.

Kastav, 21. Aprila 1882.

Jučer imao je na Voloskom biti izbran novi čestni odbor. Po zakonu biraju ga svi glavari i svi obćevski savjetnici iz Kastva, Lovrana i Veprinca.

Čestni odbor ima po zakonu *uzdržavati i popravljati* obćevske *vozne puteve*, a ne sam novih graditi. Voznih putevah, koji nebi bili cesarske ili provincialne ceste, nema ni u Veprinackoj, ni u Lovranskoj obćini, a u Voloskoj vrlo malo.

Ali te obćevne krivo misle, da nisu dužne plaćati cestnoga nameta (adicionala), jer da se vas netroši u njihovoj obćini. Nu nisu tomu krivi Kastavci nego zakon koji je obćine sa tako različitim interesi složio u jedno pradio.

Zato nebi niti jednomu Kastavcu bilo žao, jer je stvar pravedna, niti bi jedan Kastavac zato siromašniji bio.

All deputacije Lovrana i Veprinca i Voloskoga mogle bi pak uviditi, ako nisu posvema slepe, da nije pravo, ako se obćini kastavskoj neda dostojno mjesto u odboru, koj ima gospodariti sa cestami, koje upravu sve leže u obćini Kastavskoj.

Evo razlogah koji se nesmiju zavrgnuti: 1. Veprinac, Volosko i Lovran imaju 17 poreznih obćinah (comuni censuari). Kastav ima 32 porezna obćine, i od tih je sigurno 17, koji moraju plaćati čestni adicijonal, premia jim nekoristi, jer nisu posve blizu kotarskih cestah.

2. Veprinac, Volosko i Lovran imaju jedva 12000 dušah Kastav ima 15000 dušah.

3. Veprinac, Volosko i Lovran plaćaju skupa manje cestnoga nameta, nego li Kastavčina, a u Kastavčini još od cestovne dolazi najmanje 1800 for. na godinu.

4. Veprinac, Volosko i Lovran neimaju sve skupa niti 10 vozarah (carradori), dokim jih Kastavska strana ima preko 300. Dakle na temelju toga bilo bi razložito, da od Kastavske strane bude u cestnom odboru većina, ili ako ne to, barem da budu najmanje trojica od svih sedam. Čujta lako se je jučer pokušalo izabirati na Voloskom: Kastavska lista bila je: 4 iz Kastavščine, 1 iz Lovrana, 1 iz Voloskoga, 1 iz Veprinca.

Drugih deputacijah lista bila je jednaka i to takova, da bi bilo izabran jedan iz sve Kastavščine, tri iz Lovransčine, dva iz Veprinca, a jedan iz Voloskoga.

Izbor je nezakonit radi drugih stvari, koje mi se neda pripovjedati, i nadam se, da Kastavci nelđu više u takov »komitat«, jer je proti njihovim interesom i proti zdravu razumu.

Bilo bi želiti, da i oblasti nvide neposrednu ovo potrebu i da ustroje mjesto kotarskih čestnih odborah obćinske odbore ceste, koji bi bili neodvisni od zastupstava i imali posebnu dotaciju, i to čim manje adicijonalna, a čim više rahotah razračunah, no po porezu, nego po odradnih muških glavah, i po voznom blagu, jer u malu hvalu Boga ima mnogo rukah, a malo golova novca, pak bi narod rahotom učinio mnogo u vremeinju, kada nema osobitoga posla na grunth, ni zaslužbe vani.

Iz zapadne Istre.

Zalostna je istina, da je i onako mali broj stočarstva u Istri podložan kužnoh bolesti, jedno radi nevaljale načina u gojenju a drugo radi nedostatke hrane te se svakim danom broj hlaga umanjuje tako da možemo reći, da je Istra u ovoj stvari gospodarstva na zadnjem stepenu u cijeloj državi. Spominje ove oikoštici i porečki list. Što se tiče stajah i čistoće kod marhe moglo bi se jednako popraviti, jer vlada dosad u tom pogledu veliki nemar, nu što se tiče pašišča i krme nebi se moglo mnogo na bolje okrenuti. Dobro je sijati djetelinu, nu veći dio seljakah imade jedva toliko zemljišta, koje jim je neophodno potrebito radi potrebite hrane za cijelo ljelo, a nemaju gdje da sju djetelinu!

Uzrok što je malo stočarstva i što se svakim danom manji, kozam nema više ni traga (nego jedina u Poreču za uspomenu) bit će donjelo i šumski zakoni, koji hrane da se u prošćene sume gone oveć 14 mjeseci a goveta 4 jeta.

Trava obćevskih imanjah je skupa, jer otkad su obćevne sružene, jako su zaostale u davkih i drugih plaćilih; gdjeog se to hotovnice čini, da čim prije rećoma imanja dodju pod buhan (inkanal) a tako jih gospoda za male novce mogu kupiti. Velika pogibelj jest i kreditni zavod u Poreču, jer će domala posjednikom šume pobrat to dioha obćevskih imanjah. Na ovaj način će seljak ostati bez marhe, koju mu podaje lječ novac i guoj, dnoju gospodarstva. S je lne strane reć da se dobro djela, posudjuje se nu kad bude plaćati, neznamo kako bude.

Iz Sv. Petra u Šumi 26. Travnja 1882.

Zalostnu viest imam Van javiti Gosp. Uredniče, da su na 25 ovoga mjeseca bili pozvana naša 4 obćevska zastupnika na izvanrednu sjednicu u Tinjan, neznam dali po nalogu c. k. kotarskoga kapitanata ili školskoga vieća. Med ostalim bilo na dnevnom redu, koji ućevni jezik da bude uveden u ovladnje obćevske škole; čujte: Devet zastupnikah glasovalo je za talijansku a samo osam za hrvatsku. Od naših zastupnikah iz sv. Petra glasovala su trojica za hrvatsku a jedan za talijansku školu, tomu se još može oprostiti, jer je Karnjul, tomu neznam, tko je zaveo nekoje križanske i tinjanske hrvatske zastupnike, što su dali svoj glas za talijansku školu, kad nije kod nas njih jednogha dječaka talijanske narodnosti sposobnoga pohadjati školu, jer smo svi Hrvati! Kako mogu, još pametni ljudi zalutali! Ostaje nam svakako nada, da neće se više oblasti obavriet na takve odluke, koje su protivne svim naravnim i ljudskim zakonom.

»Da Hrvati, gospodo, produlji naš krčmar, ovi naši seljaci su bistre glave, nu žalostno odviše dobre duhi i dobre duše. Ali da ovo nadopune, joah si ga tebi, kad oni uzplamte. Od mirnih janjotah postanu oni krutimi lavi! Pazite se, velim, jer krv nije vodala!

»Šta? započeo opet prijašnjigovornik...

»Ni kod nas nije krv vodala! Ni smo...

»I Vi ste oni vojuiti, odgovori naš Šime, koji kažu pete mjesto žilavih rukaba.

Unaj tren save od srca nasmije, da i ona dvojica od druge strane. Ti Antune, poznaješ sjegurino ova potonju gospodu. A Bože moj! Mali Pantina i Biškot-Čič. Znanici su to stari »Naše Sloge«, koja ih je jur više pnta uđuphatu za veladu!

Čim se grohotan smjeh nećio utiša, ono ti glavnoga govornika, kojemu se nije htjeće mironati. Reko bih, da ima crva...

»Gospodi! veli opet ta naš nezastiti govornik, jedini nam je spas...» Di, di, prekine ga g. Šime nježljivim glasom. Da puna »brenla« vina je naš spas!

Sve zgrahotah smjehom.

Nu naš delija, ka o nećuje ovu sjegurno dobro primjetiha pokaza opet krežuba svoja usta, velić:

»Vi se smijete; ali nezatne koja zdrava načela, sredstva goju ovi... ista.

Samo »boubliste«, pridoda pikantno naš Šime te ga umoli smješće se, neka napreduje.

I taj put ga poprati družtvanje okratkim posmjehom, koji se iztkaće osobitim načinom u sinom glasu gostioničarevo žone.

»Da su...« dentistic pravi otačbenici, pravi i vjerni oinovci domovine, pr...»

»Kad nam nedaju, zakriči učitelj govorniku, ni naših hrvatskih, narodnih školah, kad je većina njih pot-ko iz našeg naroda, kakovi da su to otačbenici, vjerni slonovi?«

»Nu kako vilim, progovori napokon i g...ić, toj žilostnoj prepriki nema kraja. Uvriede sa ove i one strane moglo bi pronuzočiti uzvrijanje krvi. Kamito se zato, gospodo, ovih nesnosnih riečih, pak da zadovoljimo i ovoj trojici, zaprvajmo i na njihov veselje jednu »garibalbinsku«.

Ovo nekoliko rieči reć bi, da je cijlu buku i uzrujanost ugušilo. Njezne erte svih kolikih licu odvalice su njeku veselu promjenu. Sve se prijateljski pogleda. Namotv gila, družtvanje boće, da otrapi.

G...ić kao u znak počtika pjesme digne desnu ruku, pak započme u smislu svojeg »garibalbinskoga« predlozima ngoditi doista glasom onu poznatu: »Oj Istro, još ste živu, koju je valjda g. Verd (?) uglastio.

»Ja Boga, nekvarite nam usijah« zavapi ona trojica, koja razvali nekoliko stolicah prekoraca brže bolje siliću te stajše po slabah na ulicu, vješt zadržavo »fatalno, fatalno«.

»Kako rekoh! Proshori veselo naš Šime, izpunilo se, nisu Vam ovo ljudi smionci.

Sada se tek naši ljudi veselije na pobjedi. Zabava je tekla najboljim redom do 11. satih, kad su se razstali te si zaželjeli »lahku noć«.

Evo ti dakle novosti. Prosuditi ove, pak češ onda dobiti druge na ocjenu.

Srdačan pozdrav tebi i Franji od tvojog
Matkovića.

Kapula zazori (dozrijeva) kako koja, koja se posadi rano, rano zazori, a koja se posadi kasno, kasno i zazori, takodjer na zazorivanje upliviše i isto zemljište n. p. na tankih zemljah, i suhih zazori ranije a na debelih kasnije.

Bilo kako mu drago to je obično, da ona koja se sadi u jeseni zazori u proljeće, dočim ona, koja se posadi u pramaljeća zazori u kolovozu.

Kapula je onda na zazoru, kad joj počme žutiti lišće. Čim je zazorila (dozorila) onda se vadi iz zemlje tako, da se zemlja otrese sa iste, i slavi na suncu da se osuši. Ali prije nego se osuši lišće, oplatu se venci pa se opet venci stave na suncu da se bolje osuši kapula.

Mjesto, gdje se kapula imade spraviti, nesmie biti vlažno ni vruće, jer u prvom slučaju kapula gnijje, dočim u drugom prvej vremena kljja.

Za sjeme uzimlje se najljepša najokruglija i najgladja kapula.

9. Mjesečna rotkvice (povrtnica).

Rotkvice ljubi pjeskovitio i vlažno zemljište. Sije se rukom tako rjetko, da je biljka od biljke 5 centim. odukljena. Ona se sije svako; mjesečno. Rotkvice ima mnogo prijateljah, jer je biljka vrlo težno povrće, samo šteta što netrjuje dugo, te odrvenli. S toga ju valja pri velikoj suši što češće zaljevati, jer od tog doživimo to, što je uvijek jednako ljepta i svježja, budući u suhoj zemlji postane odveć ljuta i drvenasta bez ikakva ukusa.

To češće zaljevanje svaki vrtlar imao bi upamtiti, jer nas onda nebi davili žilavim rotkvcim, od koje ne ima ni hrane ni razhlade.

Nu zato je bolje dvomjesečna rotkva (povrtnica) koja se u Wartemburgu mnogo sadi, ona dozrijeva odmah za mjesecom, bila je i radi brza rasta i točnosti kljui ju vrlo rado siju i jedu. Preporučujem ju dakle inasim vrtlar hrvatskim domaćinim. (Stadić če).

Književne viesti.

Matica Hrvatska dotiskala je knjige, koje je namienila svojim članovom za god. 1881*, te netom društveni knjigeveža knjige uveže, što će biti za koje dvie nedjelje, razaslati će se iste članovom kao i drugih godinah. Pošto mnoga gr. društveni povjerenici još doslele prinose članova svoga okružja za god. 1881 dostavili nisu, a nekoi povjerenici još doslele prinose članova al bez imenika članovah, to sa umoljavaju najučetivije i jedni i drugi, da i prinose i imenik članovah društvenom bilježniku što prije dostave, da ne bude zadonocnja u razaslijanju knjigah. Članovi »Matice« za god. 1881. se još uvijek, dok bude zalihle knjigah, primaju.

Ujedno je »Matica« dotiskala i občanane: »prievođe grčkih i rimskih klasikah, i to: Homerovu Odysseju, i Sallustijevu knjige: o Catilinnoj uroti i Jugurthinom ratu, te obie ove knjige (trideset i pet tiskanih araka) stoji za članove »Matice« samo i for. 40 novč. Prikladom razaslijanja »Matičinih« knjigah za god. 1881 razaslati će se na društvene povjerenike i predbrojni arci na ove »prievođe« ukupno sa jednim otiskom obiju knjigah na ogled, a uzvljje li medjutim što od članovah »Matice« već sad odmah uz društvene knjige za god. 1881. imati i ove dvie knjige, to neka pošalje priinos od 1 for. 40 novč., dakako uz obvezu, da se i na dalje knjige, dotično svezke ovih prievodah, koji će tečajem godinah izlaziti, predbraja.

U Zagrebu 20. aprila 1882.

Uprava »Matice Hrvatske«.

»Hrvatske Vila« svezak treći sadržaje: »Primorac«. Izvorni roman piše Jenio Sisolski. — »Eduard Halper« (Slika na prvom listu) — »Spomen« Darinka V. »Slavuljeva pjesma«. Tugomil: — »Može li se tako živiti. Novela iz ruskoga života od L. Lu-

*) Izdanja »Matice Hrvatske« za god. 1881. Cienu u knjižari!

- 1. Šulek: Lučba za svakoga. (Poučna knj. VIII) for. 2.-
2. Durij: Poviest grčka. Preveo i popunio dr. P. Tomić » 2.50
3. Jurković: Sabrane pripoviesti. II. svezak. (Zab. knj. LI.—LIII) » -75
4. Miller: Cvjeta i Miljanko. Tragedija. (Zab. knj. LIV.—LV) » -50
5. Senca: Izabrane pjesme. Suvodom Fr. Markovića » 1.80
Prievođi grčkih i rimskih klasikah. Izdaje »Matica Hrv.«
6. (I.) Homer: Odysseja. Preveo, uvod napisao i tumač dodao T. Marečić. Za članove »Matice« stoji i for.; knjižarska cijena i for. 60.
7. (II.) Sallustij: Knjige o Catilinnoj uroti i o Jugurthinom ratu. Preveo i uvodom popunio A. Weber. Za članove »Matice« stoji 40 novč.; knjižarska cijena 60. novč.

knjajova preveo J. Milarov. — »Sa razboja« (Silka) — »Život nije san«. Spjevno Hugo Budalić. — »Sunce jarko«. Spjevno Jovan Hranilović. — »Možda«. Spjevno August Harambašić. »Seguinova kosa«. Iz »Lettros de mon moulin« od Alfonza de Daudeta. Mihajlo Dimitrijevič Skobelev (silka). »Puškaranje ustaša na Perns« (Silka). »Juraj Dobriča«. — »Stojan Kovačević« (silka). »Kuća Stojana Kovačevića«. »Covjek i priroda«. Napisa Vlado Kolmrovič. Listak. — Prilog: Salamunov sad«, silka Nikole Poussina.

Hrvatska. Knjiga za god. 1881. Napisala i izdala ju hrvatska mladež stranke prava. Sa slikom Vjekoslava Bača. Sušak, listom Milana Kerdića. Stoji for. 1. 20, a može se dobiti kod svih knjižaricah. Proizvod ljepe književnosti potičuće izključivo od mladih i rodoljubnim zasnosom oduševljenih perah podaje nam lepi izbor spodnih pjesamah, pripovjedakah, pruža nam i nešto pouke, u obče mladež može biti ponosila na svoj došvalni rad. Ovo je polje, gdje se može osvjjetliti lice. Pripovjedake: Ada, O Martinu, Hrvoje, Liepa Mara (iz croskoga života), Kraljskinje, Jedan dan. — Prie: Lutorčeve pripovjesti, prevarena ljubica, otačbina najmilija ljubja. Pouka: Vjekoslav Bač, Pogled na razvikat ruskoga društva i literature, Volga i Kama.

»Književno cvijeće«. Zavoslava Vučkica, do nedavna klidna porjanika u tolu mladih mitnjaka pjevalice nam vilo, spremno je za štampu: hvata usrednoj pomoći čestih prijatelja Franje Crlakova i Petra Markovića. Ukrašena likom miloga pokojnika knjiga će u štampu već za koji dan, a iznositi će knokvih 25 štampanih araka na srednjoj osmihi. U njoj će biti sve došelo štampane i no štampane izvorno i prevodeno pjesme i pripovjedke, što jih skupliti mogah, odbiv samo nekoliko ali-njih pjesmica iz djačke mu dobe. Liepa je to inلودuh klta, kojoj će rado pridahnuli i staro i mlado, što ljubli i člani ljepotu misli, toplotu srđca, milotu sbora uprav narodna. — Knjizi je člana, da ne možeš niža — i for; čisti prihod namienjen je ostanku pjesnikova, a to je čotvero tužno nejnič, lišene oca — hrani-teja, koji majčino milje prigljeda, a inače joj svaga no dotječe. Širočid je to moga pohratina, a bieda joj na srdcu mi gori. — Evo me za to pred vratu svakoj dobroj, plemenitoj duši i narodu uza živu molbu, da prinese koliko može; člm će se odužiti pepelu značajna, umna, poetna rad-nika za prosvjeto narodna, koga je pokoj-nik žarko ljubio. — Predplatu primam do konca maja mjesečno.

U Požegi na uzkr 1882. Bude Budisavljević.

NEUKA NAUKA.

Kako da dobijemo dobro ulje za trgovinu. Vrst ulja većim djelom zavisi o stanju maslina on čas kada jih meljemo. Masline se čestokrat kvare stoga što su pokupljene u nepovoljnih okolnostih: ne sasvitu zrele, ili prezele; za vrijeme magle ili kiše; ili stoga što su se držale preveć dlvne u posudah, ter počelo gnijiti, koju gnijlost očituje neko osobito zaudaranje.

Ukloniv sve ove mane, mi ćemo dobiti dobrog ulja, nu svako za svoju vrst, koje će se vrsti pak razlikovati medju se po laku, po mirisu, po masi i po boji; i to budemo li držali na stranu a ne nještih različe vrsti maslinah. Nu ako sve masline skupa smješamo te na jedan put bez obzira na njihovu vrst posoneimo na mlitu, nećemo nikada dobiti dobra ulja.

Vidili smo da i dieleć masline po njihovoj vrsti, dobivamo dobrog ulja ali različita tka: što jednom fall to u drugom obiluje, ter će vješt gospodar znati spojiti u stanovitom razmjeru različite

vrsti maslinah, kako će njegovo ulje dobiti sva ona svojstva po kojim će u trgovini proći kao ulje izvrstne vele. Ovak je posao najmučnijih, jer gospodar nema u tom stalnih pravilah na temelju kojih da postupa, već ga tu vodi jedino njegov zdrav razum. Svako novo ulje, i da rečemo svaki mliti ulja podržen je drugoj ojeiti, ima bo drugičiji tek; jer ulja, premda iz jednakoga izvora, ipak jedno na drugo ne nalice. Ima znatih razlikah u proizvodih jednog te istog gospodara, koje razlike zavise o načinu kako su masline izažete, kako uzdržane, a osobito od koje su one dobe. Mi nemožemo dalje sile-diti kakav brojevni razmjer da dobijemo uvijek jednu te istu vrst ulja.

Svaki uljar morao bi imati u tu svrhu veoma osjetljiv okus, što će donekle i poštiti čestim kušanjem, premda nije to lako za ulje kao što je lako za vino i za druga piva; ali pošto nema drugaoga pravila da može proizvodjati svake godine jednako ulje za trgovinu neostaje mu drugo već da izvježba ovo jedino sredstvo. Ve-like tvornice (fabrike) uljarske imaju nar-očito osobe koje se bavi samo tim.

G. D. L.

Javna zahvala.

Braco Puntari! Doznao sam prijateljским putam, da ste dne 11 tek. mj. priredili javno veselje namenjeno meni, Vašemu zemljaku. Bio bi neiskren, kad Vam nebi kazao, koliko je godilo mojemu srdcu, čuti taj javni izraz Vaše ljubavi naprama meni. Za dobro znam, da neimam nikakovih osobitih zaslugah za svoja domovinu; ali bilo itako mi drago, srdce nepita nego prigodu, da se očituje, pa to ste učinili i Vi. Zato hvata Vam, ardačna Vam hvata, braco Puntari, na izkazanoj mi časti. Uspomena toga Vašega veselja ostati će uvijek duboko zapisana u mojem zahvatnom srdcu. Opet i opet primite izraz moje najiskrenije zahvalnosti. Tim svili Vas srdačno pozdravljujuć, ostajem Vaš zemljak.

U Trstu dne 25 travnja 1882.

Pop Anton Karabalić.

Priposlano.

Štov. Gosp. Vjekoslav Bader-u u Gorici.

Javljujuć Vam, da sam posvo u redu primio vosak poslan za ovu župnu Crkvu dne 12. siječnja 1882 f. 163.16 viednosti, držim za dužnost izjaviti moje potpuno zadovoljstvo, pošto vosak »iz pravoga zagotovljenoga pčel-noga vosaka« je istovjetan s onim po-slanim u prijašnjih godinah, koji je nadmašio svako očekivanja.

Želim Vam što veću razprodaju ove vrsti voska i to ne toliko što bi od tud Vam bila korist, koliko jer bi se tada u svih crkvah rabio vosak ikakov je propisan za crkvene obrede bez oškoditi pjeneznice dotičnih čast. Crkvah.

Izkustvo mi svjedoči, da Vaš vosak iz čistoga pčelinjeg voska, premda je nješto skupiji od drugoga, obilato nadoknadjuje ovu prividnu štetu tim što se polagano topi i posve malo, za ne reći ništa, odcjadjuje, premda ima prilično debeo stijen.

Sjeguram da čete Vi i nadalje, kako ste do sada, sdušno praviti svieće od čistoga voska, za — da uzmognu

svi, koji imaju dobru volju, i u ovomu vjeku potvorbe, rabiti onakove svieće, kakove otkva razumjeva pod »lumina cerea« opetovno želeći Vam dobar uspjoh u razprodaji, jesam

Vaš

Pop Josip Mrakovčić ž. upravitelj.

Punat (Veglia) dne 25. siječnja 1882.

Ték Novacah polag Borse u Trstu od 16—30 Aprila 1882.

Table with columns: Dne, Car. duk. (teekini), Napol., Lire stent., Austr. rent. u papiru, Austr. rent. u srebru, Austr. rent. u zlatu. Rows 16-30.

Pregled tršćanskoga tržišća dne 27. Aprila 1882.

Table with columns: OD for. 100, DO for. 100. Rows: Vosak prim. i ugarski za 100 k., Kafa Portariko, Rio polag vrsti, Cukar austrijanski, Cvielje trave buhačo (Grisantomo), Tamjan sploh, Naranče, skrlnjica, Karubo puljezko za 100 k., Smokve Kalamata puljezko, Limuni, skrlnjica, Bademski listi mendule za 100 k., Lešnjaci, Šljive bosanske i srbske, Pšenica ruska, Kukuruz (turkinja) ruski, Raž, Jačam, Zob ugarska, Pasulj (fazol), polag vrsti robo, Bob, Grašak (viz), Luca, Oriž talijanski, Ingulezi (kitajski), Vuna bosanska, morska, nrovinaska, Istarska, Dasko koruške jelovice, Šnajerok, Grode, bukovic, Ulje Italij. nižije vrsti za 100 k., najbošje, srednje vrsti, dalmatinsko, Istarsko, Kameno ulje u barlah, u kusulah, Kože strojne maške, sulu volovje maške, dalm. isl. i bos., janjeće maške za 100 kom., dalmatinske, kozje za 1 k., vunenove siane, sulu, zečje za 100 kom., Bakalar, Sardole i baril, Vitriol modri, Maslo, Loj dalmatinski i naški, Salo, Šlanina, Rakvij etoljar 100 litarab, Galvijč istarski, Ruj naški, Istarski, dalmatinski, Mektjivo, Krupica (semolina), Lišće od javorika, Vinsko atrogotino (Gripula), sploh, Med dalmat. i riečki, naški, Lumber (jabučica od javor.), Pulač baril od 100 k., Ginjač (štruce) za 100 k., Katram dalmat., Sumpor u prahu.

Oglas.

Javljam našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću »Matice Hrvatske« dali preštampati iz »Naše Sloge« u posebnu knjigu, koja u maloj osmihi iznosi preko 380 stranah,

Istarske hrvatske narodne pjesme.

Knjiga se može dobiti kod Odpravnitva ovog lista po for. 1. Čist dobitnik je namljenjen Našoj Slozi i Dravotvici hrvatskih ljudi u Istri, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrijeme.

Odpravništvo »Naše Sloge«.